

Programm der Konferenz Zwangsarbeit während des Zweiten Weltkriegs – Auswirkungen und Erinnerung” – Szczecin, 8.–9. Mai 2018

Universität Szczecin, Geisteswissenschaftlicher Fakultät, Saal 155, Krakowska Str. 71-79

8. Mai 2018 - Dienstag

09.00–09.30

Eröffnung der Tagung und Begrüßung

dr Paweł Skubisz (Dyrektor Oddziału Instytutu Pamięci Narodowej w Szczecinie), prof. US dr hab. Urszula Chęcińska (Dziekan Wydziału Humanistycznego Uniwersytetu Szczecińskiego), prof. zw. dr hab. Edward Włodarczyk (Rektor Uniwersytetu Szczecińskiego), prof. US dr hab. Adam Makowski (Dyrektor Instytutu Historii i Stosunków Międzynarodowych)

09.30–09.50

Einleitender Vortrag von prof. zw. dr hab. Wojciecha

Skóry (Akademia Pomorska w Słupsku), „Praca przymusowa podczas II wojny światowej. Pochodna wojny, forma gospodarowania czy pokłosie ideologii?”

Panel I: Geschichte der Zwangsarbeit im besetzten Europa in den Jahren 1939–1945 (ausgewählte Aspekte)

09.50-11.10

Organisation des Systems der Zwangsarbeit

dr Marcin Przegiętka (Biuro Badań Historycznych Instytutu Pamięci Narodowej w Warszawie), „*Rekrutacja* robotników przymusowych w polityce władz Generalnego Gubernatorstwa

prof. Sylwia Grochowina (Instytut Historii i Archiwistyki Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu), „Obozy przejściowe dla wysiedlonych Polaków w Potulicach, Smukale, Tczewie i Toruniu jako źródło siły roboczej”

Eva Hallama (Instytut Historii Współczesnej Uniwersytetu Wiedeńskiego), „Stacje deportacji. *Graniczne obozy odwszawiania* nazistowskich urzędów rekrutujących do pracy cywilnych robotników przymusowych z Europy Wschodniej”

dr Bogumił Rudawski (Instytut Zachodni w Poznaniu), „Ernst Kendzia i organizacja systemu pracy przymusowej w Kraju Warty”

11.10-11.30

Diskussion

- 11.30-11.50 Kaffeepause
- 11.50-13.10 **Organisation des Systems der Zwangsarbeit – F.**
Mateusz Kubicki (Oddziałowe Biuro Badań Historycznych Instytutu Pamięci Narodowej w Gdańsku), „Lepszy „byt” czy niewolnictwo? Przymusowi robotnicy rolni w Okręgu Rzeszy Gdańsk-Prusy Zachodnie”
dr Tomasz Domański (Delegatura Instytutu Pamięci Narodowej w Kielcach), „Przyfrontowe obozy pracy na Kielecczyźnie w świetle materiałów b. OKBZH w Kielcach”
Jolanta Aniszewska (Muzeum Archeologiczno-Historyczne w Stargardzie), „Jedno miasto – wiele różnych obozów. System pracy przymusowej na przykładzie Stargard in Pommern”
dr Christian-Alexander Wäldner, „Polskie kobiety i mężczyźni jako robotnicy przymusowi na uczelniach wyższych w okresie III Rzeszy: pochodzenie, los, przeżycie”
- 13.10-13.30 Diskussion
- 13.30-13.50 Kaffeepause
- 13.50-15.30 **Zwangsarbeit in Polizeigefängnisse, Gefangenenlager und Konzentrationslager**
Jakub Parol (Muzeum Tradycji Niepodległościowych. Oddział Radogoszcz), „Praca przymusowa w Rozszerzonym Więzieniu Policyjnym Radogoszcz”.
Łukasz Stachowiak i Maciej Kułakowski (Muzeum Okręgowe im. Leona Wyczółkowskiego w Bydgoszczy), „Aspekt pracy przymusowej na przykładzie DAG Fabrik Bromberg”
Thomas Irmer (Miejsce Pamięci Feldscheune Isenschnibbe Gardelegen), „Praca przymusowa dla niemieckiego przemysłu elektrycznego w okupowanej Polsce i w Berlinie – przykład koncernu AEG/Telefunken”

dr Jan Daniluk (Uniwersytet Gdański), „Praca przymusowa jeńców wojennych we wschodnich okręgach wojskowych Rzeszy (1939-1945)”
Hanne Leßau (Centrum Dokumentacji Kompleksu Zjazdowego Partii Rzeszy w Norymberdze) i **Ewelina Klimczak** (Centralne Muzeum Jeńców Wojennych w Opolu), „Teren zjazdów NSDAP w Norymberdze jako koło zamachowe pracy przymusowej w czasie II wojny światowej: nieznan kompleks obozowy”

15.30-16.10

Mittagessen

16.10-17.50

Zwangsarbeit in Polizeigefängnisse, Gefangenenlager und Konzentrationslager – F.

Arne Pannen (Miejsce Pamięci i Muzeum Sachsenhausen), „Włoscy jeńcy wojenni w niemieckiej strefie okupacyjnej. Analiza porównawcza warunków życia i pracy jeńców z Włoch na wschód i zachód od Odry”

dr Piotr Stanek (Centralne Muzeum Jeńców Wojennych), „Praca przymusowa powstańców warszawskich”

dr Anna Jagodzińska (Biuro Upamiętnienia Walk i Męczeństwa Instytutu Pamięci Narodowej w Warszawie) - „Praca Przymusowa polskich więźniów (w tym polskich duchownych) w niemieckich obozach koncentracyjnych Dachau i Mauthausen-Gusen”

dr Wojciech Wichert (Oddziałowe Biuro Badań Historycznych Instytutu Pamięci Narodowej w Szczecinie), „Praca przymusowa więźniów na rzecz koncernu IG Farben w kompleksie obozowym Auschwitz III-Monowitz”

Andreas Froese-Karow (Miejsce Pamięci Feldscheune Isenschibbe Gardelegen), „Praca przymusowa w obozach koncentracyjnych między „ostatecznym zwycięstwem” i „fazą końcową: od rozbudowy do likwidacji obozów koncentracyjnych (1943-1945)”

Moderacja: dr Bogumił Rudawski (Instytut Zachodni w Poznaniu)

17.50-18.10

Diskussion und Abschluss des ersten Tages der Konferenz

9. Mai 2018 – Mittwoch

Panel I: Geschichte der Zwangsarbeit im besetzten Europa in den Jahren 1939–1945 (ausgewählte Aspekte) – F.

09.00-10.20

Die vergessenen Sklaven des Dritten Reiches

Aneta Hoffmann (Instytut Historii Wydziału Nauk Historycznych i Społecznych Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie), „Praca przymusowa obywateli polskich II RP z Kresów Wschodnich w niemieckich obozach pracy w Estonii (1942-1944)”

prof. Grzegorz Berendt (Instytut Historii Uniwersytetu Gdańskiego, Muzeum II Wojny Światowej w Gdańsku), „Formy wykorzystania żydowskiej siły roboczej przez niemieckich okupantów na zachodniej Białorusi w latach 1941-1943”

dr Tomasz Butkiewicz, „Bezimiennie groby polskich pracowników przymusowych w Szlezwiku Holsztynie - wybrane aspekty”

Dominik Szulc (Instytut Historii im. Tadeusza Manteuffla Polskiej Akademii Nauk w Warszawie), „Obozy pracy przymusowej w Kraśniku pod Lublinem. Polityka (nie)pamięci o „polskim Gusen”

10.20-10.40

Diskussion

10.40-11.00

Kaffeepause

11.00-12.40

Panel II: Erinnerungen von Zeitzeugen und die Frage der Entschädigungen für Zwangsarbeit

dr Katarzyna Woniak, „Opowiedzieć inaczej. Codziennosc polskich robotników przymusowych”

Mariusz Solarz (Centrum Dokumentacji Zsyłek, Wypędzeń i Przesiedleń Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie), „Przymusowa praca w Niemczech w świetle wspomnień Zofii Szukały”

Andrzej Albiniak, „Między Stalową Wolą, Janowem Lubelskim a Bełżcem, czyli o pracy społeczności żydowskiej w ujęciu Chaima Hirszman i jego żony”

dr Beata Kozaczyńska (Uniwersytet Przyrodniczo-Humanistyczny w Siedlcach), „Wojenne losy małoletnich więźniów obozu przejściowego w Zamościu, wywiezionych na roboty przymusowe do III Rzeszy

(wybrane aspekty w świetle wspomnień i narracji biograficznych historii mówionej)”

dr Przemysław Jagiela (Muzeum Górnośląskie w Bytomiu) – „Walka środowiska Podchorążych byłych Jeńców Wojennych o odszkodowania za pobyt i pracę w niewoli niemieckiej”

12.40-13.00

Diskussion

13.00-13.20

Kaffeepause

13.20-15.00

Panel III: Quellenmaterial und historische Bildungsarbeit

dr Henning Borggräfe (Międzynarodowa Służba Poszukiwań w Bad Arolsen), „Fiszki, listy i korespondencja – zasoby archiwalne dot. pracy przymusowej w bazie Międzynarodowej Służba Poszukiwań w Bad Arolsen (ITS)”

dr Doris Tausendfreund (Wolny Uniwersytet Berliński), „Archiwum w internecie „Praca przymusowa 1939-1945. Wspomnienia i historia”

Dorothee Wein (Wolny Uniwersytet Berliński), „Internetowe wykorzystanie platformy „Uczenie się na podstawie wywiadów (*Lernen mit Interviews*). Praca przymusowa 1939-1945”

Anna Dobrowolska (Ośrodek KARTA), „Od dokumentacji do popularyzacji. Wywiady z byłymi robotnikami przymusowymi jako narzędzie edukacyjne”

dr Christine Glauning (Centrum Dokumentacyjne Robót Przymusowych w okresie nazistowskim w Berlinie), „Centrum Dokumentacyjne Robót Przymusowych w okresie nazistowskim w Berlinie – miejsce wystaw i nauki o historii pracy przymusowej”

15.00-15.20

Diskussion

15.20-16.00

Mittagessen

16.00-17.20

Panel IV: Stand und Richtungen der Forschung sowie Formierung der Erinnerung an die Opfer der Zwangsarbeit in Ostmittel- und Westeuropa

dr Tomasz Ślepowroński (Instytut Historii i Stosunków Międzynarodowych Uniwersytetu Szczecińskiego), „Od Bogdana Frankiewicza do Włodzimierza Stepińskiego. Szczecińskie badania nad pracą przymusową na Pomorzu”

prof. Vasyl Gulay (Uniwersytet Narodowy „Politechnika Lwowska”), „Współczesny ukraiński historyczny dyskurs na temat pracy przymusowej w okręgach Galicji Generalnego Gubernatorstwa w latach 1941-1944”

Alexander Weidle (Uniwersytet w Augsburgu), „*Hierarchia ras* w pamięci wsi niemieckiej o robotnikach przymusowych podczas II wojny światowej”

dr Regina Plaßwilm (Szkoła Wyższa w Düsseldorfie), „Wyparte, tabuizowane i marginalizowane narracje, dyskursy pamięci o robotnikach przymusowych we Francji/Holandii i Białorusi/Rosji oraz obchodzenie się z nimi w przestrzeni publicznej”

17.20-17.40

Diskussion

17.40-19.00

Vorführung vom Film „Landschaft nach der Schlacht” (Reg. Andrzej Wajda, 1970) und Abschluss der Tagung